

"Doğa Durumu" Nosyonundan Hareketle Devlet ve Siyasi Alan Eleştirisi

Samet Hakan Uzunlar – Psikoloji (2013)

Bu makale siyaset alanındaki filozofların eserleri ve çağdaş derlemeler kullanılarak hazırlanmıştır. Paragraflarda alt konu başlıkları tez ve antitezlerle geçerlilik kazandırılmış ve ana tema bunlar üzerine işlenmiştir. Tartışma; politika, demokrasi, iktidar ve ideoloji konularında kısa bilgiler çerçevesinde belirlenmiştir. Bu ideolojiler özellikle, 19. ve 20. yüzyıllarda canlılığını sürdürmüş olan; demokrasi, teknokrasi, liberalizm ve sosyalizmdir. Kavramlar birbirleri ile bağlantılı olduğu için ve konuyu gereksiz yere uzatacağı için hepsinin üzerinde durulmayacaktır. Ayrıca metnin kendini doğrulama şeklinin kavranabilmesi için metot üzerine kısa bir bilgi verilmektedir.

Seçimden önce bir amacın varlığını kabul edersek; haklılığın doğrulanması, istikrar ve gerçeklik için amaç doğrultusunda yapılan seçim yönteminin belirlenmesi gerekir. Eldeki ihtimaller ya da fikirler kendilerini teoride(ya da kendi içinde) kanıtlamış olsalar bile pratikte tam olarak kanıtlayamamışlarsa ve seçim yapmak zorunda olduğumuzu düşünürsek; bu seçimimizin seçeneklerden bize en uygun olandan yana olması gerekir. Aksi takdirde seçim amacın bir çıktısı olmadığı için çelişir. Bu da yapılan seçim sonucunda hataların meydana gelmesine ve başarısızlık, yıkım gibi kimsenin istemeyeceği kavramların gerçekleşmesine sebep olur.

Siyasetin insanı ilgilendirdiğini düşünürsek, yönetimleri ele almadan önce insanın insan oluşundaki temel gerçekleri kavramamız, ele almamız gerekir. Bu yolun en başında canlıların ayrımını yapmamızı ve kendimizi ayırış sebebimizi görebiliriz. İnsan biyolojik olarak bir hayvandır, doğadan bağımsız ve ona karşı hareket edebilen bir hayvan. Bu yorum bizi soğuk taş mağaradaki ilk insanlara götürebilir, tüm orman yaşantısını gözümüzde canlandırabilir. Biz bu olgudan hareketle doğa durumunu zihnimizde kurgularken dışarıdaki hayatın bundan farklı olduğunu görüyoruz. Düşünsel olarak kendimizi doğadan ayırmış olsak da beslenme ve diğer fiziksel ihtiyaçlarımızı karşılamak zorunda oluşumuz gibi maddesel olarak doğa koşullarına bağımlı oluşumuzu göz ardı edemeyiz. Devlet gibi bir kolektif yapının doğada var olamayacağı gibi herkesin gözlemleyebileceği gerçekler bizi kesin bir karara götürür; insan doğada değildir, doğa durumu kendimize ve herkese zarar verecektir.

“Devlet olmadıkça, herkes herkese karşı daima savaş halindedir. Buradan şu açıkça görülür ki, insanlar hepsini birden korku altında tutacak genel bir güç olmadan yaşadıkları vakit, savaş denilen o durumun içindedirler; ve bu savaş herkesin herkese karşı savaşıdır. [...] Böyle bir ortamda, çalışmaya yer yoktur; çünkü çalışmanın karşılığı belirsizdir: [...] ne sanat, ne yazı; ne de toplum vardır.”¹

Hobbes, Leviathan’ın 13. ve 14. bölümlerinde bu doğa durumunun yaratacakları ve devletin zorunluluğu üzerine fikrini doğa durumuna dair eleştirileriyle kanıtlamaktadır. İnsanların *sözleşme* ile bir devleti kurma sebebi herkesin herkesten korkusudur. Devletin “korku altında tutacak genel bir güç” olarak tasvir edilmesinin sebebi, insanların birbirlerine olan korkularından başka bir korkunun boyunduruğu altına girerek kurtulmaları² ve bu şekilde özgürlüklerini yaşayabilmeleridir.³ Fakat doğa kanunlarından çıkışın kabulünden sonra; bireyin zarar verici hareketini engellemek için bir korku durumu yaratmak, çıkış noktası ile çelişkilidir. Çünkü doğadan çıkışın sonucu olarak yapılacak her eylem düşünce düzeyinde ele alınmış olmalıdır ki burada bahsedilen insan da eylemlerinin bilincinde ve sorumluluğunda olmalıdır⁴. Aksi takdirde birey doğada olmuş olur, bu insanın ilerleyişindeki yöntem ve ulaşmaya çalıştığı sonuç ile uyumsuz. Ayrıca kaçınılmaz olarak da yapılan bir hata her şeyi sıfırlayacak ve geri dönüşe sebep olacaktır. Sonuç olarak devletin varlığının sebebi ve

¹ Hobbes Thomas, Leviathan, Çev.Semih Lim, 11.Baskı, İstanbul: Yapı Kredi, Ocak 2013, Bölüm 13, s.101

² Akal Cemal Bâli, Spinoza Günleri, 1.Baskı, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi, 2009, Bölüm 6, s.48

³ Özgürlük ve korku Hobbes’a göre karşıt kavramlar değildir. (Bkz. Leviathan, s.162,163)

⁴ *Akıl Durumu (Bumin Tülin ve diğer, Felsefe 2002, s.191)

mecburiyeti pragmatik bir getiri anlayışına değil, kesin bir mantığa ve insanın yaşamının tarihte aldığı şekle dayalıdır. Bu noktadan hareketle yönetim ve yapısı üzerine bir tartışma başlatabiliriz.

*“Herkesin her şey üzerinde hak iddia edeceği ve her şeye karşı çıkacağı vahşi ve ilkel bir özgürlük durumunda kendi başlarına bırakıldıkları takdirde insanlar, kendilerini hastalıklı tutkularına kaptırarak birbirlerini yok edeceklerdir.”*⁵

*“Tanrının egemenlik hakkı, onun kadir-i mutlaklığından gelir”*⁶ cümleleri ile Leviathan'da bahsedilen “Tanrı’nın Krallığı”nı ve onun mutlakiyetini ele almadan önce 3 siyasal öğretiyi⁷ değerlendirmemiz gerekir. Mutlakiyetçilik, Anarşizm ve Demokrasi. Anarşizmi bu sürece dahil etmeyeceğiz çünkü doğadan çıkış gereği gelişim(sürekli olarak kolektif ilerleme) ve güvenlik konusunda daha geniş bir inceleme gerektirmektedir. Bahsettiğimiz anarşizm toplumda düzensizlik olarak kullanılan değil bir yönetim şekli olarak kullanılandır. Yaptığımız, anarşist kuramları incelemeksizin reddediş olarak algılanmamalı çünkü ilk paragrafta bahsettiğimiz gibi yöntem gereği edindiğimiz mantığa (doğadan çıkış) en uygun şemayı seçmekteyiz ve anarşizm egemenliğin var olmadığı bir ütopyayı gerçekleştiren yapısı gereği elenmektedir.

*“Eğer bireyler belli hakları vermez, ellerinde tutar ve kendileriyle kamu arasında yargı verecek üstün bir makam tanımazsa; herkes bir noktada kendi yargıcı olursa, her zaman böyle olmak isteyecektir. Böylece doğa durumu’da sürececek ve ortalık zorunlu olarak işlemez duruma gelecek ya da tiranik bir biçime dönüşecektir”*⁸

Mutlakiyetçilik, devletin kudretinin ve insanın itaatının olduğu bir sistemden bahsediyor.⁹ Bu noktada başka bir tartışmaya rastlıyoruz “Bireyler devlet için midir yoksa devlet bireyler için mi?”. Sorunun ortaya atılışı kesinlikle bireyin otorite korkusundan kaynaklanmaktadır, zira tarih boyunca yaşanmış acıların kaynağı hem direk hemde dolaylı olarak yönetimdir(Örneğin; Antik, Orta ve Modern Çağda savaşlar); bu sebepten ötürü günümüzde bu sorunun cevabı, son derece duygusal olarak, devletin bireyler için oluşu

⁵ Hobbes Thomas, Leviathan, ... Bölüm 12

⁶ Hobbes Thomas, Leviathan, ... Bölüm 31, s.265

⁷ Bumin Tülin ve diğer, Felsefe 2002, 1.Baskı, Yyy, TÜSİAD, Aralık 2002, 12.Bölüm, s.189

⁸ Russell Bertrand, *Batı Felsefesi Tarihi* 3.cilt, 1.Baskı, İstanbul: Say Yayınları, 2004, s.279

⁹ Bumin Tülin ve diğer, Felsefe 2002, 12.Bölüm, s.189

olacaktır. İnsan yapısı gereği kendisi için en faydalı olanı seçmeye meyillidir(yani doğa durumu). Bu oportünist yaklaşım insanın varlığına zarar vermenin yanında doğadan çıkışıyla çelişmektedir. Sonuç olarak birey bunun farkına varmalıdır. Devlet de, vatandaş da kendisi için en iyi olanı yapmaya çalıştığı için sürekli birbirleri ile çatışma içerisindedirler. Bunu yönetim biçimlerinin günümüze kadarki süreçte gelişimlerinden gözlemleyebiliriz. Sonuçta devletin işleyişini devam ettirmesi için, bireyin de yaşamını sürdürmesi için ortak çıkarlarda buluşmaları gerekir. İkisi de birbirini destekleyen yapılardır. “Oyun Kuramı”¹⁰nda ele alındığı gibi maksimum fayda grup için en iyisi seçildiği zaman elde edilir ki bu işleyişi anlamak için devletin amacına değinmek gerekir.

*“Devletin bireylerin doğal olarak hakları olan özgürlük ve eşitliklerini (ortadan kaldırmak şöyle dursun) gerçekleştirmek ve güven altına almaktan başka bir amacı yoktur.”*¹¹ bu niyetle herkes kendi hakkını üst bir yönetime devreder.¹² Günümüzde insanlar bu paradigmanın farkında olduklarından ve ideolojik çekişmelerin sonunda dünyada çoğunluğu kazanmış bir çoğunluk yönetiminin galip olduğunu görürüz. Demokrasi, günümüz piyasa ekonomisini ve siyasi gücü elinde bulunduran devletlerde hakim olarak işler konumdadır. Bunun başlıca sebebi, toplumsal hareket ve kolektif egemenlik anlayışını zedeleyen, bireysellik ve liberalizmdir. Bu iki fikir de insanın doğa durumundaki halini kullanmasına izin verir ki bu içgüdüsellğe yönelim, bireylerin kolaycılığa ve kazanma hırslarına yaradığı için kitlelerce desteklenmektedir. Genel algıda demokrasi totaliter rejimlerden kaçışın en güçlü yöntemi kabul edilmektedir, bunun dayanağı da tabii ki günümüz demokrasilerindeki seçim usulüdür. Kontrolün halkta olması, hem azınlıkları güvence altına alan bir yapıyı zorunlu kılmakta hem de sosyal eşitsizliği yok edeceği iddiasına inancın artmasına sebep olmaktadır. Bu noktadan hareketle bir sistem demokratikse, insanların özgürlük içinde yaşama ve belirli bir esneklik rahatlığına varma olasılıkları daha yüksek kabul edilir.¹³ Ayrıca demokrasinin zaferinin bir diğer sebebi de yerine getirildiği yönetimlerin, genelde aksak halde olması ya da adaletsizliğin kaynağı haline gelmeleridir. Sonuç olarak bu adaletsizliklere en hızlı ve geçerli ilaç demokrasi olmuştur.

¹⁰ Ergenç Yunus Emre, Makale:Oyun Teorisi, Balıkesir, 2010

¹¹ *Bireysel özgürlüklerin amacı (Bumin Tülin ve diğer, Felsefe 2002, 12.Bölüm, s.191)

¹² Rousseau J.J, *Toplum Sözleşmesi*, 9.Baskı, İstanbul: Türkiye İş Bankası, 2012, s.15

¹³ Ringen Stein, *Demokrasi Neye Yarar?*, Çev.Nurettin Elhüseyni, 1.Baskı, İstanbul: Yapı Kredi, Şubat 2010, s.33

“Demokrasiye şükran duymamızı gerektiren şey siyaset mekanizmasını iyi işletmesi değil, yurttaşları için yaptığı işlerdir.”¹⁴

İşte bu noktada demokrasi bizim doğa durumundan çıkışımızla çelişmektedir. Çünkü hatasız olanı ararken popülerliği ile gözümüze çarpanı seçmekteyiz. Alıntıdan hareketle, demokrasi işleyiş olarak bazı aksaklıklara sahip ve yapısı gereği bu aksaklıkları devam ettirecek bir sistemdir. Demokrasinin dolaylı ya da direk olarak doğurduğu ya da yapısında bulundurduğu bazı açıklıklar onu haksızlığın kaynağına dönüştürebilmektedir. Özellikle ekonomi alanındaki bir olgu göze çarpar; yani eşitsizliğin (halkın devlete haklarını devreışı ile çelişen bir durum) temel sebebi olan kapitalizm.

“Demokratik kurumlar, genelde, ileri kapitalist ülkelerin toplumsal yaşamındaki basit süslerdir (ziyaretçilere gururla sergilenen ve herkesin hayran olduğu, ancak son derece ihtiyatlı biçimde el sürülen süsler). İşlerin fiilen döndüğü yerlerde (aile, ordu, fabrika ve büro gibi temel kurumlarda) demokratik olan hiçbir yan yoktur.”¹⁵

Liberalizmin demokrasi altındaki bu global işleyişi kendine en uygun yeri demokrasi çatısı altında bulmaktadır. 18. ve 19 yüzyıllardaki sanayi devrimi ile son kalıntıları da yok olan feodalizmden çıkışla liberal kapitalizm; siyasal olarak mutlakiyetçi, kişi hak ve özgürlüklerini göz ardı eden siyasi rejimlerin yerine tercih edilmeye başlanmış ve bu alanda en aktif hareket sahasını yaratmış olmaktadır.¹⁶ Doğadan çıkış ve devletin zorunluluğu fikirlerinin kesiştiği bir nokta olan bireyin varlığının güvence altına alınması, kapitalist ekonomik işleyiş ile zıt kutuplarda yer almaktadır. Bundan dolayı kapitalizm ve onun en yaygın çalışma alanı olan demokrasi kendi eleştirilerini yapmış olurlar.

“Demokrasinin esas prensibi, halkın egemenliğidir. Ama milletin kendini yönetecekleri iyi seçebilmesi için, yetişkin ve iyi eğitim görmüş olması şarttır. Eğer bu sağlanamazsa demokrasi, otokrasiye geçebilir. Halk övülmeyi sever. Onun için, güzel sözlü demagoglar, kötü de olsalar, başa geçebilirler. Oy toplamasını bilen herkesin, devleti idare edebileceği zannedilir.”¹⁷

¹⁴ Ringen Stein, Demokrasi Neye Yarar?, s.45

¹⁵ Bowles Samuel, Gintis Herbert, Demokrasi ve Kapitalizm, 1.Baskı, Ayrıntı Yayınları, 1996, s.33

¹⁶ Demokrasi ile yönetilmeyen ama kapitalist ekonomi anlayışında olan ülkelerde mevcuttur. Örneğin, Çin Halk Cumhuriyeti, Suudi Arabistan.

¹⁷ Platon, <http://tr.wikiquote.org/wiki/Platon>

Demokrasi eleştirisine devam edecek olursak günümüzde ekonomiden sonraki en büyük sorun iktidar alanındadır. Sorun olarak nitelendirmemizin sebebi doğadan çıkışla her şeyin hesaplı, programlı ve düşünülecek en iyisini seçme metoduyla yapılması mecburiyeti ile aynı hedefte olmayışıdır. Demokraside seçimle iş başına getirilmiş olan seçilmişlerin iktidarının uyguladığı politika veya devlet için yapılan doğruluklar ne olursa olsun risk faktörü bulunmaktadır. Bu risk faktörü hem uygulanan usulün hemde usul ile seçilmiş olanların oluşturduğu bir paydardır. İktidarın seçim ile başa getirilmesindeki sorunlardan bahsetmek gerekirse alanda göze çarpan üç sebep vardır. Bunlardan ilki adaylık ve seçilme potansiyelidir. Yönetim alanındaki mekanizmaya dair karar organı iktidarsa ve bu kadro tüm faaliyet imkanlarını elinde bulunduruyorsa bunların liyakat düzeyi başarıyla doğru orantılı olacaktır. Devleti ve halkı bir yıkıma sürüklemekle imkanı, çıkar gözetebilir ya da yeterli olmayan gruba vermek sistemin kendisini garantiye almamaktır. Garanti altında olmayan bir yönetimde insanlara tam bir güvence veremez, doğal olarak devleti var ederken onun devamlılığını sağlayacak en uygun koşullarında beraberinde yaratılması gerekir. İkinci yaşanabilecek sorunda demokratik yapının otokratikleşebileceği ve bundan ötürü tüm devlet mekanizmasının alt üst olmasıdır. Otokratikleşmeye ve otoriter rejime geçişin en kapsamlı örneği Nazi Almanyası olmuştur; seçim yöntemi ile iktidara gelişi, bu yolda izlediği politikalar Platon'dan alıntılanan sözü doğrular niteliktedir. Kendi işleyiş düzenine dair güvenliğini garanti altına alamamış bir sistemin halkını güvence altına almasının imkansız olduğunu düşünürsek, demokrasinin iktidar seçimi alanında ideal devlet modeli arayışımızda elendiğini ya da yeniden biçimlendirme gerektirdiğini gözlemliyoruz. Üçüncü olarak yönetme hakkının bir üst merciye devredilmesi ile iktidar seçilen şahısların görüşlerinin halkın tamamını kapsamaması ve sonuç olarak azınlık kesimin haklarının ihlal edilebileceği sorunu vardır. Bu hak ihlali basit bir bürokratik ayrımcılıktan öteye gidip iktidarı seçen çoğunluğun yasal şiddet ya da uç noktalar olan soykırıma kadar bile götürebilecek bir azınlık baskısına veya kontrolüne dönüşebilir, sonuç olarak oluşabilecek baskının meşrulaşmasına karşı önlemler teminat altına alınamamaktadır.¹⁸ Bahsettiğimiz sorun demokratik devlet yapısının dinamiklerinin bir sonucu olarak kişi haklarını da aşabilir; örneğin ekonomik alanda yıkıcı ve geri dönülemez bir politika izlenmesi ya da hesaplanmaksızın, sınırsız hale gelmiş hareket özgürlüğünü kullanarak, devletin savaşa sokulması gibi halkın varlığını tehdide atabilecek diplomatik hamlelerin yapılması.

¹⁸ Holokost, Holokost Ansiklopedisi, <http://www.ushmm.org/wlc/tr/article.php?ModuleId=10005143>

Demokratik Liberalizm ve onun eleştirisinden sonra ona alternatif olma iddiasıyla ortaya çıkan siyasal öğretiler arasında, teknokratik yönetim ilkelerini, faşist öğretiyi ve sosyalist öğretiyi sayacağız. 20. yüzyıldan sonra ortaya çıkmış bu modern doktrinler, zamanın dünya görüşlerine ya da olağan sistemin kısıtlamalarına dayanamayıp değişime uğratılmış, tam zamanlı denenmemiş ya da yıkılmışlardır. Bunların savunmalarına yer vermeyip eleştirilerini ele alacağız. Faşist yönetim sistemlerinin ırkçılık ve ayrımcı hareketler üzerine temellendirildiğini ya da kaçınılmaz olarak bu noktalara yönlendiğini düşünürsek, günümüz eşitlikçilik anlayışı ile tamamen çelişmesinin yanında halkı koruma alanında ideal devlet modeli arayışımızda, çıkış noktası gereğince bizim için bir devlet statüsüne girememektedir. Sosyalizm, üretim araçlarının halk tarafından kontrol edilmesi ve kapitalist bir sınıf yerine geniş kitlelerin kontrolündeki bir ekonomi, bunun sonucundaki eşitlik, hedefinde olan bir ideolojidir. Ne kadar teoride bu eşitlik arzusunu kanıtlasa da pratikte kendisine güçlü bir yaşam alanı bulamamış ya da hakim olduğu ülkeler global alanda kapitalist baskı sonucu kültür emperyalizmine maruz kalıp bir şekilde dış unsurlardan ötürü yıkılmışlardır. Basit bir örnek olarak günümüzde işler haldeki sosyalist devletlerden olan Küba bile başarılı sosyal devlet anlayışı ile dikkat çekerken Amerika Birleşik Devletleri gibi ileri kapitalist devletlerin baskısı yüzünden askeri harcamaları arttırmak zorunda kalmış ve ekonomik sarsıntı yaşamıştır. Teknokrasi ihtiyaçların giderilmesi ve halkın refahının sağlanmasında teknik ilerlemelerden planlı bir şekilde yararlanma paradigmasında geliştirilmiş bir ideolojidir.¹⁹ Teknik ilerlemelerin tüm devlet mekanizmalarında kullanımını hedefleyip bir bilim adamları yönetimini programlayan teknokrasi, siyasal eylem alanında bir amaç ve değerler dizisi belirleyemez. Bu kendiliğinden, sürekli ve sistemli yürütme kuvveti ne kadar problem çözücü ve rasyonalist bir hareket olsa da günümüz halk iradesi modeli olan demokrasi ile zıt kutuplarda yer aldığı algısı yüzünden bir seçenek olarak algılanmamaktadır. Buna rağmen hem sosyalist hem de liberal ekonomilerce kriz durumlarında mecburi kaçış yöntemi olarak kısa süreli kullanılmıştır.

¹⁹ Perinçek Doğu, *Teknokrasi Meselesine Genel Bir Bakış*, Ankara: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, 1966, s.123

Bu noktadan sonra olağan işleyişte problem haline gelen bazı noktalara değinmememiz gerekmektedir. Devleti yönetme alanında iktidarların görev süreleri hem demokratik yönetimlerde hem de monarşik yönetimlerde bir sorun haline gelmiştir. Bu sürenin uzunluğu ve kısalığı halkın memnuniyetinde düşme yaratırken en çok da politik istikrar alanında sorun yaratmaktadır. Sürenin kısa olması, iktidarın sürekli değişmesi, ekonomik ve diplomatik politikalarda değişmeler yaratacağı için devletin ve halkın varlığına zarar vermektedir; aynı şekilde bu sürenin uzun olması da yanlış politikalardan dönüşü imkansızlaştırmaktadır. Seçim usulünün yarattığı bu risk faktöründen ve zaman çatışmasından kurtulmanın yöntemi tarihte genelde oligarşi ya da otokrasi olarak yer almasına rağmen devletin halk için var olduğu görüşüyle demokrasiye geri dönüştürülmüşlerdir. Günümüz yönetimlerinin bir diğer problemi de yapının şeffaflığı ve güvenilirliğidir. Halka ters dönük, kapalı kutu işleyişteki yönetimler tabanından uzaklaşabilmekte ya da politikalarında kuşku uyandırmaktadırlar. Bu kuşku, güvensizlik ortamını yıkmak için muhalefetin zorunluluğu da kaçınılmaz bir yöntem olmuştur. Özellikle tarihteki devletlerin uyguladıkları demokratik yönetim olan cumhuriyet, getirdiği meclis sistemi ile kuşkuyu teorik olarak ortadan kaldırmaktadır; buradaki teorik nokta halkın yönetime tam katılımını temel alan, meclis üyelerinin seçilmiş olmalarıdır.

*“Varlığını sürdürebilmesi için, kamu işlerini öyle düzenlemek gerekir ki Devleti yönetenler, ister kılavuzları akıl olsun ister bir duygu tarafından hareket ettirilsinler, dürüst olmayan bir biçimde ya da genel çıkarların aksine davranmaya itilmesinler.”*²⁰

Sonuç aşamasına geldiğimizde, tüm değerlendirmelerimizi göz önünde bulundurup, ilk kısımda bahsettiğimiz seçim yöntemimiz ile en işler mekanizmaları birleştirmemiz gerekmektedir. Görüldüğü üzere tartışmamız demokrasi ve alternatifleri üzerinde ağır basmaktadır. Demokrasinin aksaklık oluşturan kısımlarını revize etmek adına ortaya çıkmış ideolojilerden sosyalizm, ekonomik istikrar ve tartışmasız eşit toplum alanında en makul olanıdır. Teknokrasi ise siyaset alanında bir amaca yönelmediği için iktisadi kurtuluş mekanizması olarak kalmakta ve demokrasi karşıtı olduğu yorumlarından sıyrılamamaktadır. Tarihte de gözlemlenenler doğrultusunda, teknokratik ve sosyalist sistemlerin oligarşileşebilmesi, özellikle komünizmin doğurduğu totaliter rejim ve tek parti diktatörlüğünün oluşması²¹, bizi zorunlu meclis sistemine yöneltmektedir. Bu meclisin

²⁰ Benedictus Spinoza, Tractatus Politicus, Çev.Murat Erşen, Ankara: Dost Yayınları, 2007, s.14

²¹ Bkz. Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği ve Sovyetler Birliği Komünist Partisi

belirlenmesi ise kusur ve tehlike oluşturan seçim yöntemi ile değil kendi kendisine işler halde, ideolojik çıkarlara karşı dışarıdan müdahaleye kapalı bir otomatiklik ile gerçekleşmelidir. Bahsedilen kendi kendine işleyiş yönetimin her mekanizmasında yer almalı ve birbirine karşı denetim içinde olmalıdır. Bu noktada meclise belirli rasyonel kriterlerce seçilenler teknokrasinin yadsınamaz gerçeği olan başarı için gereken yeterliliği belirlenmiş şahıslar olmalıdırlar. Meclisin otokratikleşmesine karşın bu otomatik sistemce meclis üyeleri belirlenmiş en ideal sürede sürekli olarak yenilenmeli ve böylelikle ideolojik hakimiyetin yer edinmesine izin verilmemelidir. Oluşturulan sistem hem sosyalist ekonomilerde hem de liberal ekonomilerde işleyebileceği için ekonomik tercih tartışması yönetimin yapısını etkilememektedir. Bu yönetimin demokrasiden kopuk olmayan kısmı herkesin seçilebilecek olması ve seçilen herkesin halktan olmasıdır, tek ve en büyük fark devletin varlığı için gereken niteliktir.

“Gerçekte uygun olan, flütü olana flüt çalmasını öğretmekten ziyade flüt çalmasını bilene flütü vermektir.”²²

²² Aristoteles, *Hayvanların Kısımları Üzerine*

KAYNAKÇA:

1. Akal C. B., Spinoza Günleri, 1.Baskı, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2009
2. Rousseau J. J., *Toplum Sözleşmesi*, Çev.Vedat Günyol, 9.Baskı, İstanbul: İş Bankası, 2012
3. Hobbes Thomas, Leviathan, Çev.Semih Lim, 11.Baskı, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, Ocak 2013
4. Bumin Tülin ve diğer, Felsefe 2002, 1.Baskı, Yyy, TÜSİAD, Aralık 2002
5. Russell Bertrand, *Batı Felsefesi Tarihi* 3.cilt, Çev.Muammer Sencer, 1.Baskı, İstanbul: Say Yayınları, 2004
6. Bowles S., Gintis H., Demokrasi ve Kapitalizm, 1.Baskı, Ayrıntı Yayınları, 1996
7. Ringen Stein, Demokrasi Neye Yarar?, Çev.Nurettin Elhüseyni, 1.Baskı, İstanbul: Yapı Kredi, Şubat 2010
8. Perinçek Doğu, *Teknokrasi Meselesine Genel Bir Bakış*, Sayı:1 Cilt: 22, Ankara: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, 1966, <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/38/337/3448.pdf>
9. Benedictus Spinoza, Tractatus Politicus, Çev.Murat Erşen, Ankara: Dost Yayınları, 2007
10. Ergenç Yunus Emre, Oyun Teorisi, http://endmuh.com/mesleki_bilgiler/uretim_planlama/dosyalar/oyun_teorisi_yunus_emre_ergenc_k.pdf, Balıkesir, 2010
11. Platon, <http://tr.wikiquote.org/wiki/Platon>
12. Holokost Ansiklopedisi, <http://www.ushmm.org/wlc/tr/article.php?ModuleId=10005143>